

BUTLLETÍ DELS MUSEUS D'ART DE BARCELONA

PUBLICACIÓ DE LA JUNTA DE MUSEUS

LA CULTURA ARTÍSTICA A BARCELONA VERS LA FI DEL SEGLE D'INOVÈ I AL COMENÇ DE L'ACTUAL

I

Té un no sé què de temptador reavivar, malgrat sigui només un moment fugisser, les imatges de coses preterites que hom ha viscut, submergides actualment en el no-res.

Per això, tot furgant en els propis records sense enfondir-hi, però, gaire, pretenem avui evocar alguns caires de la cultura artística d'un període de la vida barcelonina, allunyat ja de nosaltres quasi de mitja centúria.

A causa de la rapidesa de l'evocació, tindran aquestes notes certa similitud amb un d'aquests films moderns, on es reproduceix la vida a les grans ciutats del món, que causen la impressió d'una filera de portes que s'entreobren acceleradament i es tanquen de sobte, la una rera l'altra, en el precís moment en què el feix de llum comença a perforar les tenebres. Això em fa creure que els autors d'aquests films són uns experts coneixedors del mecanisme fisiològic de les nostres recordances.

* * *

Les mutacions profundes operades en la vida cada dia més complexa de Barcelona, es revelen en obres històriques de la volada de les de Capmany (fig. 1) i Pi i Arimon; en altres més humils, on pot seguir-se l'activitat diària de la nostra gent, com són les de Coroleu i Masriera, i en certes guies, com les de Sauri i Matas, i Bofarull, rubleres de dades útils i curioses.

Topogràficament considerada, les transfor-

macions de la nostra urbs poden veure's resseguint les nostres col·leccions del Departament de dibuixos, on es troben dissenys originals relatius a la Barcelona de diferents èpoques, dipositats en bona part actualment a l'Arxiu Històric de la Ciutat, que signen E. Arnau, Arrau, Dionís Baixeras, J. Balañà, J. Ballester, Achille Batistuzzi, Frederic Brunet, Jordi Busato, Lluís Buxó, Antoni Caba, Cambon, Alexandre Cardunets, Ramon Casas, A. Fatjó, Enric Ferau, Josep Flaugier, Fortuny, C. Galceran, Garriga, Juvany, Martí i Alsina, Josep Mirabent, Philastre, Tomàs Padró, Josep Lluís Pellicer, Bonaventura, Josep i Nicolau Planella, Ràfols, Renard, Agustí, Lluís i Pau Rigalt, Rusiñol, Francesc Sans, Sanz Barrera, Enric Serra, Domènec Soler, Soler i Rovirosa, Modest Urgell, Joaquim Vayreda i Viladomat. També hi figura un grup important de dissenys anònims, així mateix de valor topogràfico-local.

Els diversos aspectes de la vida barcelonina i els costums ciutadans de major tipisme es troben fidelment reproduïts, àdhuc sense recórrer a la secció de gravats de la Biblioteca, en els dibuixos, guardats en les nostres carpetes, d'Emili Casals, Antoni Casanovas, Lluís Graner, Lluís Labarta, Josep Llovera, Mas i Fontdevila, Tomàs Padró, J. Ll. Pellicer, J. Pellicer Montseny, Eusebi Planas, Gabriel Planella, J. Puiggarí, Pau Rigalt i Enric Serra.

Ajuden també a la reconstitució de la Barcelona d'altres temps, els dissenys d'episodis de la història local, pertanyents a les nostres col·leccions, signats, entre altres, per Antoni Casanovas, Ramon Casas, J. Flaugier, Ll. Graner, Opisso, Tomàs Padró, J. Ll. Pellicer, J. Pellicer Montseny, B. Planella, Abdon Ricart, Lluís i Pau Rigalt, F. Sans, Tramulles, Viladomat i Yanguas.

* * *

Els diferents períodes en què pot dividir-se la seva història moderna han deixat petja pregona en la Barcelona actual.

La posició provinciana que aquesta tenia subordinava el desenrotllament de la seva vida a l'arbitri de la política centralista. Així és que poden comptar-se l'època de Felip V, la de Ferran VI i Carles III, la de Carles IV i Ferran VII, la isabelina, la de la Restauració — que l'entrada de segle subdivideix en dues parts — i la de la postguerra.

D'aquest període estudiarem especialment la formació cultural de la generació d'artistes, molts d'ells vivents encara, anterior a l'any 1898, que gairebé no abasten el *Diccionari* d'Elias de Molins (1889) i la *Galeria biogràfica* d'Ossorio i Bernard (1898).

Foren temps de placidesa, però de tragèdia íntima, el record dels quals contrasta amb els nostres dies trasbalsats.

No escatirem si aquest moment històric fou de davallada, o sols de crisi, o merament de transició. Potser participà, en major o menor escala, d'aquests tres conceptes.

Fig. 1. — Vinyeta al·legòrica extreta de l'obra d'Antoni Capmany i de Montpalau «Memorias históricas sobre la marina, comercio y artes de la ciudad de Barcelona». Gravats de P. P. Moles, segons disseny d'A Carnicero

Cada un d'aquests períodes, si se n'aplegaven els exemplars de valor històric-artístic que sobreviuen, podria constituir una secció del nostre futur «Museu Carnavalet».

Deixant a banda aquestes divisions desplaents i atenint-nos al mer ordre cronològic, reproduïm, per tal de reflectir un caire de l'evolució del nostre art modern, uns quants dissenys que estimem de valor representativa, de les nostres col·leccions (figs. 2 al 6).

El present estudi es contrau al període del fi de segle, potser diríem millor postisabelí, que artísticament comença bastant més ençà de la caiguda d'Isabel II, es prolonga durant el regnat d'Alfons XII i els primers anys de la Regència, i conclou a la llinda del segle actual, en liquidar-se amb el desastre colonial la primera etapa de la Restauració.

Així com perduren, però, després de la carrera, segons s'ha dit a un altre respecte, el panteix i el trepidar dels músculs de l'atleta, anàlogament, després d'aquest viatge retrospectiu, examinarem encara l'ambient artístic dels primers anys del segle actual, durant els quals alhora que es sedimenten les velles valors vuitcentistes, s'inicien ja les orientacions noves que més endavant han prevalgut.

* * *

Eren aquests els temps auris dels nostres encants de llibres i de les llibreries antiquàries, de les quals esmentarem només «a cal Mero», seu d'un recollit cenacle literari, i «a can Llordachs», dissortat llibreter, establert sota

mateix de les voltes dels encants de Llotja, que publicava nodrits catàlegs *in-foli*, on podia seguir-se la constant renovació de l'inexhaurible fons de la seva rebotiga.

Per bé que els llibres d'art, aleshores com ara, eren els més cars, podia haver-se aplegat en aquestes llibreries, sense grans dispendis, el

nostre especial punt d'albirament, els catàlegs que publicava la llibreria Parera, que, sense haver-se especialitzat del tot, fou la que fressà el camí de les actuals llibreries d'art.

Els llibres estrangers consultats més sovint eren els francesos. En progressió descendent seguien els alemanys, italians i anglesos. Són

Fig. 2. — Espècimens de l'evolució a l'època moderna.
a) Segle XVIII, 1.ª meitat: « Estudi per a una Dolorosa ».
Dibuix al llapis-plom d'Antoni Viladomat (1678-1755)

nucli inicial d'una biblioteca d'art i arqueologia espanyola, empresa avui extremadament difícil i costosa.

No existia encara a Barcelona una veritable biblioteca d'aquesta especialitat. La de l'Escola de Llotja, sols estava proveïda de llibres d'abast escolar o immediatament postescolar; la dels Museus, que estava en els seus inicis, sols podia ésser utilitzada pel seu personal tècnic, i les que començaven a formar les associacions professionals, es ressentien de no obeir a un encertat pla d'adquisicions les comptades obres que en elles ingressaven.

Ajuden a conèixer aquesta època, des del

de remarcar les edicions de gran riquesa i perfecció exquisida de la casa Ongania, de Venècia, especialment les d'àlbums amb reproduccions de dibuixos en facsímil.

De la majoria de llibres d'art que es publicaven, com ja remarcàrem temps ha en aquestes mateixes pàgines, els uns tenien finalitat escolar o professional, i els altres eren destinats als dilettants o a les biblioteques dels centres artístics. Eren, en canvi, molt rares les obres que per llur valor d'investigació o il·lustració tinguessin la categoria de peces de biblioteca de museu d'art. Les que publicaven ací les grans cases editorials de l'època, man-

Fig. 3. — Espècimens de l'evolució a l'època moderna.
b) Segle XVIII, 2.ª meitat: «Tipus barcelonins» — Dibuix a la ploma d'Antoni Casanovas (treballava el 1787)

Fig. 4. — Espècimens de l'evolució a l'època moderna.
c) Començos del segle XIX: «Vista de Barcelona». — Dibuix al llapis-plom de Pau Rigalt (1778-1845)

Fig. 5. — Espècimens de l'evolució a l'època moderna.
d) Al voltant de mitjan segle XIX: « Amorettes tardanes ». — Dibuix a la ploma
d'Eusebi Planas (1833-1897)

Fig. 6. — Espècimens de l'evolució a l'època moderna.
e) Darreries del segle XIX: « Intimitat ». — Dibuix a la ploma
de Josep Lluís Pellicer (1842-1901)

comes com estaven aquestes d'un bon criteri de selecció, eren generalment traduccions no molt acurades, on no sempre la integritat de l'original restava incòlume, o compilacions inconfessades, presentades amb més riquesa que bon gust, d'altres obres estrangeres.

No sentien els nostres artistes cap inclinació vers les obres que es publicaven en llengua castellana, altrament molt comptades, per llur estil ampullós i pedantesc i, sobretot, per estar amarades de «literatura» un xic rebregada,

es publicaven ací, representa un esforç digne de lloançar vers el bell llibre.

A les grans biblioteques del vuit-cents morent, així públiques com privades, no hi mancaven els grans tractadistes de les diferents branques de l'art, com Rafael Garrucci, especialitzat en art cristià primitiu; Gustau Schlumberger i Kondakoff, bizantinistes d'autoritat incontestable; Ll. Gonze, historiador de l'art gòtic, i E. Muntz i P. Paoletti, que iniciaren els estudis del Renaixement italià.

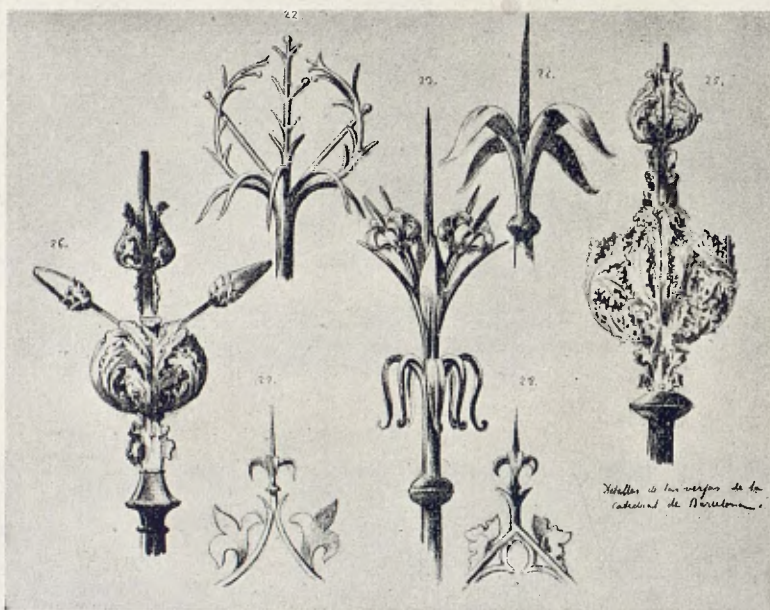

Fig. 7. — Dibuixos de ferros artístics reproduïts de l'«Album de detalles artísticos y plásticos-decorativos de la edad media catalana», publicat l'any 1882 per l'«Asociación Artístico-Arqueológica Barcelonesa»

el veritable mal de l'època, i mancades, en canvi, de bones reproduccions.

Hom adoptà el nom d'àlbum per a moltes de les publicacions d'aquest temps. Són dignes d'esmentar l'*Album artistich de la Renaixença*, copiós arplec d'art català contemporani, l'*Album pintoresc monumental de Catalunya*, publicat per l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques i un gran nombre d'obres editades per l'«Asociación Artístico-Arqueológica Barcelonesa», genèricament així intitolades (fig. 7).

La col·lecció denominada *Arte y Letras*, més ben orientada que les consemblants que

Quant a l'antiguitat clàssica, sobre la qual tantes i tan notables obres s'havien publicat a les darreries del segle XVIII i començos del XIX, s'acontentaven la generalitat dels artistes amb el modest *Diccionario* de Rich.

Entre el reduït nombre d'aficionats a aquests estudis, la *Revue Archéologique* comptava amb fervents admiradors. La *Revista de archivos, bibliotecas y museos* i el *Boletín de la Sociedad Española de Excursiones*, de fundació molt més recent (fig. 8), afavoriren l'aparició d'estudis de caràcter monogràfic.

La mitologia s'aprenia en petits manuals, com els d'Aristizabal, Fernán Caballero i

Fig. 8. — Frontispici que decora el fascicle primer del «Boletín de la Sociedad Española de Excursiones», de Madrid, aparegut el mes de març de l'any 1893

Patricio de la Escosura. Sols els qui, més sortosos, eren admesos en algun cenacle escollit, arribaren a consultar un dia l'obra d'Overbeck en gran foli sobre la mitologia artística a Grècia.

En els dominis de l'arquitectura, on havien ja aparegut obres tan remarcables pels mètodes d'investigació emprats com la de G. Dehio i G. Bezold i les de Viollet-le-Duc, gaudia d'una autoritat tal vegada excessiva l'*Abece-dari arqueològic*, de Caumont.

Pel valor pedagògic que hom els assignava encara a les escoles, abunden els àlbums de dibuix, avui desacreditats arreu, on es reproduïen les petites parts integrants de la figura humana, com el nas, la boca, els ulls, les mans, etc.

El gravat al boix, segons el procediment denominat talla d'interpretació, contribuï a la divulgació de la monumental *Histoire des peintres*, de Charles Blanc. Bo és de recordar que a ell degueren també llur extraordinària difusió les obres il·lustrades per Gustau Doré i les novel·les de Juli Verne.

Adquirien els nostres artistes manualets

d'història de l'art, com els de W. Lubke, Manjarrés i Seemann, consistent aquest en un àlbum iconogràfic. Més que les històries de l'art pròpiament dites, però, els interessava la vasta documentació gràfica de certes obres com *Museo universal de pintura y escultura*, especialment quan aquestes sobresortien per la fidelitat en la reproducció dels exemplars, com *Materiales y documentos de arte español*, de Mira Leroy, i *Album enciclopédico de artes antiguas y modernas*.

Les nocions que posseïen de perspectiva i anatomia artística, les adquirien a l'hora de llur formació, en petits tractats com els de Castelucho i Duval, respectivament.

Per tal d'obtenir dades sobre la vida social sota els seus diferents aspectes, en anteriors períodes històrics, no acudien endebades a les obres de Paul Lacroix i als àlbums de Parmentier i Lavissee. Els qui eren ateneïstes es sortien com podien del pas amb l'ajut del *Larousse*.

Es publicaren a Barcelona revistes del tipus d'*Album Salón* (fig. 9), en les quals el factor

Fig. 9. — Coberta de la revista barcelonina «Album Salón», fundada l'any 1897

artístic, així en el text com en les il·lustracions, pugnava visiblement per alliberar-se de la suggestió dels vells models, que sostenien encara els prejudicis dels editors i la manca de sensibilitat del públic.

La *Il·lustració Catalana*, que es manté a to amb les millors publicacions de l'època, acull

defugien el veïnatge de la modesta *Ilustración Ibérica*, publicada ací a preu irrisòriament econòmic per la casa Tasso.

Les més divulgades de les revistes d'art d'altres països, que ací es rebien, eren, entre les angleses, *The Studio* i *The Artist*. De les revistes alemanyes eren les capdavanteres *Die*

Fig. 10. — Pàgina il·lustrada de la revista muniquesa «Jugend»
la predilecta dels nostres artistes de la fi del segle

en les seves pàgines totes les manifestacions de l'art nostrat i tendeix amb perseverança exemplar, fent honor al seu títol, a fixar llur valor racial.

No és rar de trobar en els antics obradors exemplars solts o colleccions molt incompletes de *La Ilustración Española y Americana* i la *Ilustración Artística*, que estaven aleshores en llur bon temps; *L'Illustration* i *Le Monde Illustré* i els grans magazines anglesos, que no

Kunst für Alle i *Die Kunst*; de les franceses, *L'Art*, *Gazette des Beaux-Arts* i *Musée des Deux Mondes*. De les italianes i espanyoles, *L'Arte in Italia* i *El Arte en España*, ja desaparegudes, seguien exercint en les minories selectes una certa influència.

A les acaballes del segle, l'élite dels nostres artistes i intellectuals es familiaritzà amb certes revistes estrangeres en les quals transcendia, cada una en el seu ordre, la transformació

que s'estava operant en les arts sota la influència de l'escola pre-rafaelita. Correspon el primer lloc a les revistes angleses *The Dome*, *The Elf*, *The Savoy*, *The Yellow Book*, *The Quest* i, en certa manera, *Punch*, dotada aquesta de pregon humorisme. Aquest nou esperit, modificat, però, per l'empremta germànica, es troba també en les revistes alemanyes *Jugend* (fig. 10), *Simplicissimus*, *Pan*, *Vcr Sacrum* i *Fliegende Blätter*, i en les franceses

topar-nos amb un gros munt de revistes de modes, la majoria d'elles estrangeres, com *La Mode Illustrée*, *Revue de la Mode*, *Le Moniteur de la Mode*, *La Saison*, *Journal des Demoiselles*, *Le Paris Élégant*, *Les Modes Parisiennes*, *La Mode Universelle*, *La Toilette des Enfants*, etc. De les revistes espanyoles, mai no hi falta *La Moda Elegante Ilustrada*.

En el decurs del temps, han pres aquestes publicacions periòdiques un sorprenent valor

Fig. 11. — Un dels típics tallers de la Barcelona d'aquest temps que prenen to de llur *bric-a-brac* romàntic, dit «Guaiaba», degeneració del mot «Walhalla», amb què fou batejat pel jovent artístic del temps

L'Art et l'Idée i *La Plume*, que assoleixen un marcat caient d'originalitat.

No cal dir que, en fer-se trobadissos, els números escadussers d'aquestes revistes tenen per als supervivents de l'època una força singularment evocadora.

Com a record dels viatges efectuats per l'artista, s'amunteguen en els recons dels vells tallers de pintura i escultura, instal·lats més amunt del darrer bec de gas de l'escala o en alguna torratxa (fig. 11), les guies dels museus que visità i els catàlegs que adquirí dels salons parisencs i altres exposicions d'importància internacional, com les de Berlín, Munic i Venècia.

No hem visitat un sol d'aquests tallers sense

documental, en relació a la vida íntima de la menestralia barcelonina vuit-centista (fig. 12).

Costaria força de trobar en altra banda els elements de reconstitució d'una època que ofereixen les làmines, generalment acolorides, de les revistes de modes, per tal com, ultra els figurins, hom hi troba croquis d'interiors, angles de mobles, siluetes d'objectes d'art i apuntaments d'altres accessoris que vénen a completar l'eterna parencia de la figura femenina.

* * *

Els nostres artífexs semblava que s'havien posat d'acord per a comprar tots els mateixos llibres. Aquest mal perdura encara, fins el

pun: que avui en les mateixes biblioteques oficials el llibrer ve a subrogar el bibliotecari en les seves funcions, mitjançant les propostes d'adquisició d'obres, que lliura prèviament per a llur examen.

La història de les arts industrials de Molinier i les de les arts decoratives d'Arseni Alexandre i Eduard Lièvre, ultrapassaven llurs possibilitats econòmiques. En el mateix cas es trobava l'obra de Louandre sobre les arts sumptuàries en quatre nodrits volums, de data un xic llunyana, que era encara consultada amb profit, així com les sèries decoratives de

piades d'informació en l'obra *Raccolta di ornati classici*, de Romolo Trevisani. Quan les comandes eren d'estils exòtics, recorrien al *Portfolio of indian art*, de W. Griggs; *Les décorations égyptiennes*, de Paul Marie; *La décoration arabe*, de Prisse d'Avesnes; *L'ornement slave et oriental*, de Wladimir Stasoff; *Ornements des arts et métiers des slaves du Sud*, de Fèlix Lay i, sobretot, a les publicacions en gran foli d'E. Collinot i A. de Beaumont sobre estils orientals.

Les obres d'ornamentació floral, susceptibles de tantes i tan variades aplicacions, que

Fig. 12. — Reproducció d'una làmina en colors, d'inegable ambient d'època, seleccionada d'una nombrosa col·lecció de revistes de modes, procedent d'un taller barceloní

rica presentació, com la intitulada *Ornamente und kunstgewerbliche sammelmappe*.

Imposant-se grans sacrificis adquirien alguns, per excepció, certes obres que es publicaven a base d'una il·lustració copiosa. Foren les preferides *Ornamenti di tutti gli stili*, de Camillo Boito; la *Grammaire de l'ornement*, d'Owen Jones, i l'*Ornement polychrome*, de Racinet. També adquiriren certa difusió, per les aplicacions industrials que comportaven, les obres de Lienard, Polisch, Baldancoli, J. Hoffmann i altres ornamentistes.

Obligats per les comandes de decoració greco-romana, no oblidada mai del tot, que els feia sovint la clientela, cercaven dades apro-

els foren de major utilitat, són les d'Ilf, V. Ruprich-Robert, K. Krumbholz i especialment les que editava Martí Gerlach, a Viena. Són d'esmentar també els àlbums de dissenys estilitzats de l'ordre vegetal, de Serra i Gibert (fig. 14).

Entre les obres d'aquest temps que, sense ocupar-se estrictament d'art decoratiu, eren sovint consultades pels nostres artífexs, per guardar amb ell íntima connexió, ocupa el primer lloc *Allégories et emblèmes*, d'Ilf.

Gairebé totes elles prenen la forma d'un recull de làmines encarpetades, amb reproduccions en negre o en colors, precedit d'un breu text d'introducció i la corresponent taula.

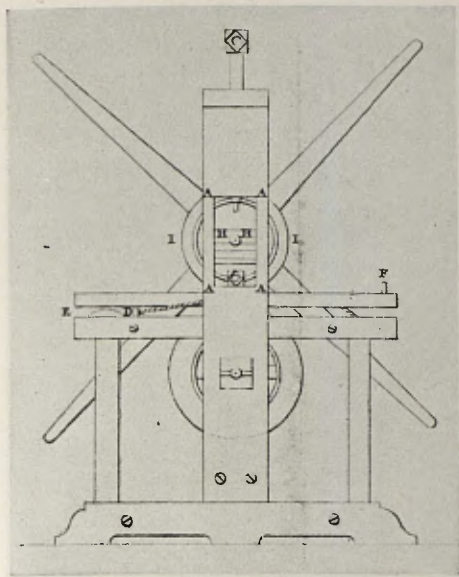

Fig. 13. — Dibuix linial reproduït de les lames plegades que clouen l'obra de Berthiau i Boitard, «Nouveau manuel complet de l'imprimeur en taille douce», pertanyent a la col·lecció «Manuels Roret»

El decorador que desitjava alçar l'esguard per damunt les rutines d'obrador, adquiria obretes com els anuaris de *The Studio*; els *hand-books* del South Kensington; els catàlegs del Saló de les Arts Decoratives, de París; els manualets de divulgació de René Menard i els àlbums de Fischbach. Els més cultes posseïen, a més a més, petits assaigs teòrics, com el de Francesc Giner referent a les arts industrials i monografies històriques, com la del baró de Davillier sobre l'art decoratiu espanyol en el període medieval.

Cada una de les arts industrials, com la ceràmica, orfebreria, joieria, armes d'art, bronzes, teixits, relligadures, vidres, mobles, etcètera, comptava amb el seu corresponent manual, on tenien major o menor predomini els elements tècnic, històric i documental, per bé que en general eren del tipus del tractat de Th. Deck sobre la faiança. En el primer cas, és a dir, pel que concerneix a la tècnica, recorrien generalment als utilíssims *Manuels Roret* (fig. 13), dels quals se'n publicà un crescut nombre, en relació a les diferents branques de l'art industrial.

Solen completar aquest modest arsenal bibliogràfic un *dossier* de fotografies d'art aplicat i retalls adients d'il·lustració, reunits dia

ra dia, per tal de documentar-se. Sovint, no gaire lluny d'aquest recull, jeuen apilades sèries de catàlegs il·lustrats, publicats pels grans establiments nacionals i estrangers, de manufactures d'art industrial. A la Biblioteca n'ha pervingut una nodrida col·lecció d'orfebreria i joieria, d'aquesta procedència, que ajuden a comprendre, tant com les obres dels tractadistes, l'evolució d'aquest art menor entre nosaltres.

Les revistes d'art decoratiu que més es divulgaren foren *Kunsthandwerk*, *Kunst und Kunsthandwerk*, *Art et décoration*, *Art et industrie*, *Arte italiana decorativa e industriale* i, entre les de caràcter més accentuadament industrial, *Gewerbhalle* i *Blätter für Kunstgewerbe*. La majoria de revistes italianes i altres publicacions periòdiques també de caràcter decoratiu, com el de *Portafoglio delle arti decorative in Italia*, conjuguen invariablement el tema de la decoració en el renaixement italià, o si més no, de la que ofereix simplement tendència renaixentista.

ESTEVE CLADELLAS

Bibliotecari dels Museus d'Art

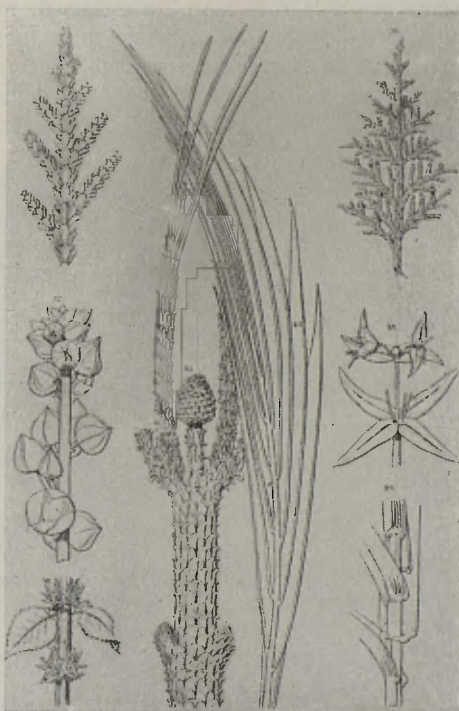

Fig. 14. — Reproducció d'uns dissenys estilitzats, d'ordre vegetal, que il·lustren l'àlbum litogràfic de Jaume Serra i Gibert, intitulat «Colección de modelos para la enseñanza del dibujo aplicable a las artes, oficios e industrias»

EL LLEGAT DEL SENYOR FRANCESC FÀBREGAS ALS MUSEUS

El dia 15 de desembre del 1933 moria a Barcelona el doctor Francesc Fàbregas i Mas, prou conegut entre la generació del 88 pel seu altruisme, la seva actuació professional i les altes qualitats que adornaven el cavaller i l'home.

Filantrop en vida, no fou d'estranyar que a la seva mort continués essent un benefactor dels desvalguts i necessitats. El senyor Francesc Fàbregas morí després d'haver llegat tots els seus béns, mobles i immobles, als hospitals i a les cases de beneficència que tant havia protegit durant el transcurs de la seva llarga vida.

Gran amador i coneixedor de l'Art, el senyor Fàbregas havia pogut colleccionar un bell conjunt d'obres, que contribuïen a embellir el seu domicili. Aquest conjunt, que no volgué que a la seva mort fos escampat, fou llegat, per disposició testamentària, a la Junta de Museus de Barcelona, esdevinguda hereva de tots aquells objectes d'art que, a juí d'ella,

Escultura de Josep Llimona

fossin mereixedors d'ésser recollits i guardats a les sales dels museus barcelonins.

A l'acte de la lectura de les disposicions testamentàries del senyor Fàbregas davant dels marmessors nomenats per ell, hi assistiren en representació de la Junta de Museus, el director general i el secretari de la corporació.

Després d'acomplerts tots els requisits i els tràmits pertinents, la Junta es féu càrrec del llegat el dia 7 d'abril del 1934.

Aquest llegat forma un conjunt de vuitanta-nou objectes, els quals, després de fotografiats per als efectes de l'inventari general, on entraren amb els números 22.901 al 22.989, seran distribuïts a les sales i altres dependències dels nostres Museus.

En llur majoria són pintures. Un lot important d'autors anònims, correspon als segles XVII i XVIII. Entre elles es compten teles, taules i coures, i constitueixen un aplec ben estimable, — donant els tipus de la pintura usual a Barcelona en els segles de la nostra decadència nacional. D'altres, no tan nombroses, són signades per coneguts artistes. Entre les obres d'art modern trobem els noms dels pintors Romà Ribera, Larraga, Olivet, Legarés,

Taula flamenca

Escultura de J. Reynés

buïts en els cabells i en la roba, que porta la signatura del mestre Reynés.

I per últim, un lot de gerros xinesos, belles obres d'aram esmaltat, en les quals les gammes de color rivalitzen en fantasia amb les composicions de quimera i pesombre amb què es complaïen els artistes extremo-orientals de la passada centúria.

Amb aquestes obres el Museu ha pogut completar algunes de les seves col·leccions, i, ensem, iniciar-ne d'altres.

En cada una de les obres instal·lades al Museu constarà la procedència per tal que el visitant sàpiga que aquella aportació és deguda al desprendiment d'un català barceloní per l'amor que duia a la seva ciutat i a la seva terra.

La Junta de Museus de Barcelona ha d'agrair una vegada encara el gest magnànim i filantròpic d'un benefactor. Per això guardará, com per a tants d'altres, una llarga recordança del que en vida fou Francesc Fàbregas i Mas.

J. G.

Vayreda, Simonet, Tamburini, Berga, Soler de les Cases, Juli Moisès, Mirabent, Serra, Garnero i Iu Pascual, que signen les teles que amb aquest llegat entren als Museus. Precisa també fer remarcar, car tenen un interès especial, una magnífica tauleta, possiblement un retaule casolà, de l'escola flamenca de la segona meitat del segle XV; un grup de cinc quadres pintats per Josep Flaugier, amb el que enriqueixim considerablement la nostra col·lecció d'obres d'aquest pintor, i dues magnífiques teles del nostre sis-centista Viladomat.

Les obres de Flaugier seran estudiades separadament i amb detenció en altres pàgines d'aquest BUTLLETÍ.

Respecte a obres escultòriques, formen part del llegat del senyor Fàbregas dues obres d'un valor remarcable. Una d'elles és un bellíssim bibelot en marbre blanc representant una donzella nua, una d'aquelles ondines meravelloses que sortien, tan sadollades de sentiment i puresa, de les mans creadores del que fou el nostre digníssim president, l'escultor Josep Llimona.

L'altre, un bust de dona jove, riallera, radiant de gràcia i esclatant de joventut, realçada la seva bellesa per uns poms de clavells distri-

Aquarel·la de L. Bonnin

L'acte inaugural de l'Exposició

EXPOSICIÓ DE PRIMAVERA DEL 1934

L'actual Junta Municipal d'Exposicions d'Art, fundada l'any 1932, ha celebrat aquest any la tercera de les seves Exposicions.

La d'enguany ha estat instal·lada en una ala del Palau dit de la Metal·lúrgia, del Parc de Montjuïc. La situació resulta, naturalment, més còmoda per al públic que en les dues anteriors. L'habilitació del local ha estat feta aquesta vegada, malgrat de disposar d'un espai de temps extraordinàriament reduït, amb caràcter més definitiu. Amb poques obres més d'arranjament podria quedar un lloc ben adient per a aquestes manifestacions anuals de la nostra producció artística. Evidentment, els organitzadors deuen veure que s'acosta aquesta desitjada estabilitat de lloc, per tal com l'Exposició de Primavera del 1934, sense perdre aquesta acostumada denominació, i sense deixar tampoc d'ésser dividida en els dos salons de «Montjuïc» i de «Barcelona», porta, a més, el nom de «Saló de l'Art Modern», que correspon a l'edifici.

La Junta Municipal d'Exposicions d'Art enguany és formada pels senyors següents:

President: Carles Pi i Sunyer, alcalde. Vice-president: Dr. Jaume Serra i Hunter, conseller-regidor de Cultura de l'Ajuntament. Vocals: Lluís Duran i Ventosa, conseller de l'Ajuntament; Dr. Benet Mori, conseller de l'Ajuntament; Frederic Marés, president del «Saló de Barcelona»; Joan Vila Puig, vocal del «Saló de Barcelona»; Manuel Humbert, president del «Saló de Montjuïc»; Josep Prim, vocal-secretari del «Saló de Montjuïc». Secretari: Joan Merli.

La Junta Directiva del «Saló de Barcelona» és formada així:

President: Frederic Marés. Vice-president: Dàrius Vilàs. Secretari: Antoni Bescós. Vice-secretari: Francesc Carulla. Comptador: Miquel Clivillé. Tresorer: Alexandre Cardunets. Vocals: Feliu Elies, Miquel Farré, Oleguer Junyent, Joan Vila Puig.

La Junta del «Saló de Montjuïc» és formada com segueix:

President: Manuel Humbert. Vice-president: Josep Granyer. Secretari: F. Camps-Ribera. Vice-secretari: Josep Prim. Comptador: Enric Casanovas. Tresorer: Francesc Labarta. Vocals: Jaume Busquets, E. Bosch-Roger, Joan Commeleran, Josep Clarà, Pere Créixams, Apelles Fenosa, Martí Llauredó,

Jaume Mercadé, Joan Rebull, Rafael Solanic, Joaquim Sunyer, F. Vidal-Gomà i Antoni Vila Arrufat.

El vernissatge de l'Exposició fou el dia 19 de maig, a les cinc de la tarda, i la inauguració oficial tingué lloc l'endemà, diumenge, a les onze del matí.

El primer dia hi acudí una abundosa concurrència d'invitats, formada principalment per artistes i literats. Hi havia també diputats, regidors i altres personalitats, entre les quals cal assenyalar el president de la Generalitat i el del Parlament.

L'acte inaugural fou presidit pel conseller de Cultura de la Generalitat, senyor Cassol, que portava l'expressa representació del president de la Generalitat, senyor Companys. L'acompanyaven a la presidència l'alcalde, senyor Pi i Sunyer, i el conseller-regidor de Cultura, senyor Serra Hunter, ultra tots els membres de la Junta d'Exposicions i de les Junes dels dos «Salons», i gran nombre de representants de les entitats artístiques i culturals de Barcelona, entre les quals la Junta de Museus.

El president del «Saló de Barcelona», senyor Marés, inicià els discursos amb el següent:

«Plau-nos, com és de consuetud en aquests actes, donar-vos a tots la cordial benvinguda. El nostre agraïment per la vostra cooperació fent acte de presència en aquesta festa, a la qual hem de donar un to i una solemnitat remarcables.

Hem de retre, també, el nostre homenatge als companys desapareguts durant l'any. Al mestre, tombat en la plenitud de la glòria, l'obra fecunda i plena del qual assenyala un camí, una fita, un exemple. A l'humil, al vençut a deshora per l'adversitat inexorable de la vida, quan l'obra iniciada empenia el camí ascendent de realitats futures.

Fem que el record de l'humil i l'exemple del mestre, es transformin en activitats i força al·lisonadores, i que esdevinguin glòries col·lectives.

I ara, complimentat ja un deure elemental de cortesia, permeteu-nos que us parlem, per poc que sigui, de la significació de l'acte d'avui.

Siguin les nostres paraules la continuació, el complement de les que vàrem pronunciar, fa un any, des d'aquest mateix lloc honorífic, en l'acte inaugural de l'Exposició passada, fent

ús de la confiança immerescuda que els artistes dels dos «Salons» em dipositaren.

Sortosament la trajectòria que senyalàrem aleshores de recuperament, s'ha iniciat enguany de faiso segurament decisiva. El pessimisme exterioritzat aleshores, en ple sentit del deure i de la responsabilitat, l'hem canviat avui, davant la realitat dels fets, per un optimisme esperançador.

En aquest moment àlgid, de plena recuperació definitiva, hem de fer constar l'agraïment als companys de la passada Junta Municipal d'Exposicions d'Art, en Joaquim Pellicena i en Joaquim Ventalló, per l'ajut que en tot moment prestaren a les nostres coses, amb un entusiasme i amb un desinterès exemplars.

En els moments en què la ciutat presta l'atenció a l'obra dels artistes, hem de procurar fer-nos mereixedors de la seva confiança i respondre dignament a l'alta missió que ens està confiada. Caldrà revisar, d'avui endavant, conscientment, la nostra obra; caldrà, sobretot, depurar-la pensant només en els alts interessos de l'esperit.

Cap virtut, al nostre entendre, no pot atorgar-nos més glòria que la pura i desinteressada gestió del nostre esperit.

La celebració d'exposicions d'art és un acte de distinció, d'aristocratització del sentiment del poble, i és, per tant, la realització d'una funció social.

Una exposició organitzada per la ciutat té una valor ciutadana que no es pot negligir sense fer traïció als deures dels que porten la seva organització.

La idea matriu de l'exposició ha d'ésser de fer-ne un instrument d'educació ciutadana.

Però, per tal de respondre a tan alta significació, cal dotar el seu organisme de faiso àmplia, eficient i generosa.

No oblidem que els artistes han supeditat, generalment, llurs necessitats a les necessitats de la ciutat, substituint tot valor particularista pel valor social.

Avui, gràcies a la fina comprensió del nostre batlle, en Carles Pi i Sunyer, al qual reto homenatge per la seva gesta, disposem d'aquest nou local que, mentre no disposem del Palau de Belles Arts que la ciutat requereix, podrem celebrar-hi les nostres Exposicions de Primavera d'una manera més digna que no pas abans.

Enguany l'honorable conseller de Cultura,

el nostre amic senyor B. Cassol, ha volgut donar-nos, als artistes, una nova prova del seu entusiasme per les arts nostrades, amb la creació dels dos premis de la Generalitat de Catalunya per a les millors obres de pintura i escultura de l'actual Exposició. Els que seguim de prop l'actuació del nostre conseller en pro dels artistes, i, per tant, coneixent el seu pla a desenrotllar, no podem negar-li l'ajut ni el nostre entusiasme.

Hem dit, repetim, com és de necessari abans que tot, per a realitzar la nostra tasca cultural, comptar amb els mitjans suficients per tal d'eixir-ne amb èxit. Ultra la construcció del Palau de Belles Arts de Catalunya, s'imposa la construcció del Pavelló desmuntable que permeti, pensant en l'interès espiritual de tots els catalans, establir periòdicament una sèrie d'exposicions locals com a extensió de la nostra obra cultural, i donar a conèixer arreu de Catalunya l'obra dels seus artistes de faïso completa.

Mai com ara no urgeix aquesta tasca depuradora de l'esperit, en aquest instant en què les deus del desordre, de la confusió, del descentrament, són més nombroses; en aquest instant en què el materialisme desenfrenat tot ho aplanava i trasbalsava, complicant la vida, falsant-ne el sentit, corrompent-ne la finalitat.

Si la Catalunya del moment àlgid present s'imposa el deure d'entrar, decididament, dins una via de perfecció de si mateixa, d'ordenació i de seny; si per damunt les dificultats, el defalliment del moment, sap redreçar-se vers un màxim d'esforç de superació, aquí té l'alta exemplaritat dels seus artistes sempre abnegats al servei dels alts destins del pur esperit de Catalunya.

Caldrà organitzar-nos deixant de banda particularismes en forma que tothom aporti el fruit de les seves aptituds en tots els ordres de l'esperit, empenent l'obra interna de reconstrucció a base d'un programa coordinat de conjunt, els principis inicials del qual arrelin a les Escoles de Belles Arts per tal de florir en l'obra plena de la nostra Exposició de Primavera.

Convé nodrir les files dels obrers, els obradors, els oficis, de forces espirituals, i inculcar a tots que el patriotisme de la perfecció és el millor dels patriotismes; que l'obra de depuració, que l'obra reeixida, que l'obra finament espiritual, en fi, l'obra d'art, és, i serà sem-

pre, la veritable obra patriòtica i, per tant, com deia un dels nostres escriptors, serà la justificació de l'esperit, la dignitat del present i la garantia de l'esdevenidor.

Per acabar, honorables autoritats, senyores i senyors, sols em resta demanar-vos un aplaudiment sinceríssim per a tots els que han col·laborat en l'organització difícilíssima, jo en diria miraculosa, de la tercera Exposició de Primavera de la República, i, d'una manera especial, per als meus companys de la Junta Municipal d'Exposicions d'Art, el doctor Jaume Serra Hunter, el senyor Lluís Duran i Ventosa, el doctor Benet Mori, i per al nostre secretari, senyor Joan Merli, els mereixements del qual em plau de remarcar.

I, finalment, per als meus companys, els artistes, sols us demano un xic de benvolença i la màxima comprensió per llurs obres; penseu que totes elles, fruit de sacrificis i de lluites, han estat concebudes amb el noble i alt desinterès de les pures coses de l'esperit.»

A continuació, el president del «Saló de Montjuïc», senyor Humbert, pronuncià un altre discurs, en el qual digué que s'inaugurava la tercera Exposició de Primavera, organitzada per la Junta Municipal d'Exposicions d'Art amb la col·laboració dels «Salons de Barcelona i de Montjuïc».

Saludà les autoritats que amb llur presència honoraven l'acte de la inauguració.

Complint l'encàrrec de tots, donà les gràcies a les dites autoritats per tot el que havien fet i per tot el que es proposaven fer per a les Arts i per als artistes.

Féu ostensible la seva admiració envers els seus companys dels dos «Salons», els quals, tant pel nombre dels que hi havien concorregut com per la qualitat de llurs obres, havien fet possible l'exhibició d'aquest valuós conjunt.

Acabà dient que, gràcies a l'ajut de les autoritats i gràcies, també, a l'esforç i al talent dels nostres artistes, l'Exposició de Primavera havia reeixit de la seva crisi de formació, i se'ns presentava ja a la seva data habitual com una magnífica festa de l'esperit, com una mostra brillant de la força que ha assolit a casa nostra la més noble de les activitats nacionals.

El doctor Serra Hunter, com a vice-president de la Junta, pronuncià un altre bell parlament, en el qual posà de manifest la im-

portància de l'Exposició d'aquest any, i explicà els propòsits que animen l'Ajuntament per tal de mantenir i encoratjar les activitats artístiques.

L'alcalde, senyor Pi i Sunyer, féu constar la seva satisfacció per l'acte que se celebrava, i afegí que en aquests moments de la reconstrucció política de Catalunya, era imprescindible recordar sempre la necessitat de vetllar pel seu esperit, que en gran part és representat per les arts plàstiques. Remarcà, a més, la penetració de l'Ajuntament amb la Generalitat per a conduir harmònicament les activitats artístiques de la nostra terra. Acabà donant les gràcies a tots els artistes per les aportacions que havien fet a l'Exposició.

El senyor Gassol cloué l'acte amb un eloqüent discurs. Glossà allò que signifiquen els artistes per a un país, i assenyalà la influència considerable que exerceixen en l'educació del poble. Féu una brillant apologia del que representa l'art en l'esperit dels homes. Acabà recollint les paraules de l'alcalde respecte a la coordinació dels esforços de la Generalitat i de l'Ajuntament a favor de l'Art en totes les seves manifestacions.

Al «Saló de Barcelona» hi havia pintures dels següents artistes: Albarranch, Amat, Antó, Arenys, Ariet, Baig, Barrenechea, Bècquer, Benavent, Berge, Bescós, Bestard, Bonet, Bosch, Cabanyes, Calsina, Carbonell, Casals, Casas Abarca (Pere), Casas Abarca (Agapit), Cases (Josep), Casanovas, Cènac, Clapés, Coll, Condominas, Costa Pujol, Costa Segura (Pere), Costa Segura (Miquel), Davalillo, Domènech, Duch, Durban, Elies, Estrany, Fàbregas (Ricard), Fàbregas (Teresa), Fabregat, Febrer, Ferré, Ferrer, Galofré, Gil, Gómez (Lluís), Gómez (Antoni), González, Güell, Guinart, Illing, Junyent, Laforet, Laporta, Llobet, Llop, Margalef, Masriera, Marcé, Martínez (Artur), Martínez (Julia), Martínez (Casimir), Marsà, Mayol, Meifrèn, Mensa, Miravalls, Morell, Morros, Muntané, Muñoz, Olivé, Orihuel, Ortiz (Francesc), Ortiz (Ignasi), Padilla, Pala, Planas Dòria, Planells, Prats, Pujades, Puigdenegoles, Ràfols, Ribas, Robert, Rocamora, Rodríguez, Romagosa, Romaguera, Ros i Güell, Rovira, Sabaté, Sabates, Sáinz de la Maza, Salvà, Sans, Santasusagna, Serra, Soler (Eulàlia), Soler (J.), Soto, Taylor, Teixidor, Tolosa, Torrecillas, Valdemí, Valls (Nolasc), Valls

(Maurici), Vancells, Vidal (Ignasi), Vidal (Antoni), Vidal (Rosa), Vilàs, Vilatobà i Viver.

L'escultura era representada amb obres de Bas, Bru, Borrell Nicolau, Cabanes, Cairó, Camps Arnau, Cardellà, Carulla, Civit, Cuairan, Duran, Fàbregas, Gené, Gimeno, Giménez, Heksch, Ibáñez, Llisas, Llitjós, Marés, Martí, Martrús, Moré, Montané, Roca, Sans Jordi i Tàrrac.

Hi havia dibuixos de: Almuni, Benavent, Carbonell, Cardunets, Llobet, Narro, Olivé, Opisso, Picó, Pizà, Santsalvador, Serra, Solé, Sauri i Vilàs.

Hi havia gravats d'Esteve i Ollé.

Les aquarelles eren de: Alvarez, Coll, Davit, Fàbregas, Farré, Gorro, Llaverias, Regener, Risques, Sabaté i Valls.

Les obres d'art aplicat eren signades per: Alòs, Bru, Casanovas, Clivell, Cumella, Fàbregas, Guardiola i Picó.

Finalment, a la secció d'arquitectura hi havia projectes de: Amat, Ortenbach, Víctor F., Iglesias i Martínez.

Al «Saló de Montjuïc» hi havia els expositors següents:

Pintura: Aguilera, Arderiu, Armengol, Aymat, Bassa, Benet, Bosch-Roger, Boter, Busquets, Camps-Ribera, Canadell, Canyelles, Capdevila, Capmany, Carbonell, Carles, Claramunt, Cochet, Commeleran, Cortés (Carme), Cortés (Ramon), Costa, Creixams, Daura, Díaz, Domingo, Fargas, Figueras, Flores, Freixa, Galí, García, Gausachs, Grau, Grau Sala, Homs, Humbert, Hurtuna, Iglesias, Isern, Julibert, Junyent, Labarta, López, Llimona, Marinello, Mataró, Mercadé, Mikoumo, Mombrú, Morató, Mundó, Nogués, Odena, Opisso, Pascual (Alfred), Pascual (Joan), Pascual (Iu), Perrin, Pidelaserra, Pinet, Planes, Plans, Prim, Porta, Pujol, Ricart, Senabre, Serra (Joan), Serra (Joaquim), Serrano, Solà, Solé (Miquel), Solé (Vicenc), Soler (Josep), Soler (Ramon), Soler (Juli), Soto, Sunyer, Ventosa, Vicente, Vidal, Vila i Villà.

Escultura: Bassas, Canyes, Casals, Casamor, Casanovas, Clarà, Collet, Dunyach, Fenosa, González, Granyer, Jou, Llauredó, Maragall, Marinello, Martorell, Paredes, Rebull, Ros, Sanjuán, Solanic, Viladomat i Vives.

Dibuix: Badrinas, Freixa, Oms, Prat, Ràfols i Vicente.

Gravat: Flores, Ricart, Roig i Vila Arufat.

Art aplicat: Elies, Grau Sala, Martí Vilanova, Mora, Serrahima, Serra Abella (Enric, Antoni i Josep) i Sunyer.

En total aquests autors han presentat al «Saló de Barcelona», 184 obres de pintura, 40 d'escultura, 32 de dibuix, 4 de gravat, 16 d'aquarella, 12 d'art aplicat i 7 d'arquitectura; i al «Saló de Montjuïc», 165 de pintura, 51 d'escultura, 10 de dibuix, 10 de gravat i 13 d'art aplicat.

El dia 22 la ponència d'adquisicions de la Junta de Museus començà la seva tasca i al cap de dos dies va emetre el dictamen, que la Junta va acceptar en la seva reunió del 28 del mateix mes, i en virtut del qual entren al Museu les obres de què parla un altre article d'aquest número.

El dia 1 de juny el Jurat dels premis «Damià Campeny» i «Isidre Nonell», instituïts per la Generalitat, va emetre el següent veredict:

«Reunits al «Saló de l'Art Modern», el dia 1 de juny del 1934, a les dotze del migdia, els senyors que componen el Jurat dels premis de pintura i d'escultura de la Generalitat, «Damià Campeny» i «Isidre Nonell»: Carles Pi i Sunyer, per la Junta Municipal d'Exposicions d'Art; A. Duran i Sanpere i Joaquim Folch i Torres, per la Ponència d'Arxius, Biblioteques i Belles Arts; Francesc Labarta, per l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi; Joan Puig i Ferrer, per la Junta de Museus; Manuel Hugué i Ignasi Mallol, pel «Saló de Montjuïc», i Jaume Martrús i Ernest Santasusagna, pel «Saló de Barcelona», es procedí a una votació preliminar a la qual cada un dels membres del Jurat podia proposar dues obres d'escultura i dues de pintura. En aquesta votació obtingueren sufragis, per l'ordre en què són esmentades a continuació, les següents obres

Escultura: Josep Clarà, «Nu de noia»; Joan Rebull, «Dona jove»; Enric Casanoves, «Nu», i Joan Borrell Nicolau, «Nu femení».

Pintura: Manuel Humbert, «Descans»; Elisi Meifrèn, «Marne»; Joaquim Sunyer, «Empordanesa»; F. d'A. Galí, «1870-1934» i Feliu Elies, «Gerro blau».

En la votació definitiva, ha estat concedit el Premi «Damià Campeny» a Josep Clarà, i el Premi «Isidre Nonell» a Manuel Humbert.

Barcelona, 1 de juny del 1934. — Carles Pi i Sunyer, A. Duran i Sanpere, Joaquim Folch i Torres, Francesc Labarta, Joan Puig i Ferrer, Manuel Hugué, Ignasi Mallol, Jaume Martrús, Ernest Santasusagna.»

El dia 17 de juny, el Jurat de les adquisicions de la Generalitat i l'Ajuntament va acordar la proposta d'adquisició d'obres dels següents autors, les quals han passat, en conseqüència, a propietat de les esmentades corporacions:

Del «Saló de Barcelona»: Pintures de Josep Amat, Teresa Condeminas, Feliu Elies, Oleguer Junyent, Francesc Marsà, Elisi Meifrèn, Josep Puigdemòles i Ramon Ribas; escultures de Guillem M. Bru, Francesc Carrulla i Jaume Martrús; dibuixos de Josep Picó i J. Soler i Puig; aquarelles de Miquel Farré i Joan Llaverias; art aplicat de Miquel Clivillé.

Del «Saló de Montjuïc»: Pintures de Rafael Benet, Pere Créixams, Francesc Domingo, Jaume Mercadé, Josep Obiols, Isidre Odena, Joan Serra, Joaquim Sunyer i Miquel Villà; escultures d'Antoni Ramon González i Josep Granyer; gravat de Pau Roig.

El cartell anunciador de l'Exposició

Francesc Labarta. — «Eusebi»

LES ADQUISICIONS DE LA JUNTA DE MUSEUS A L'EXPOSICIÓ DE PRIMAVERA

Mentre el règim d'adquisicions no sigui modificat, l'única font que alimentarà el fons dels nostres museus d'art modern seran els concursos oficials. Per això són més de doldre les absències que s'hi noten, absències que no tenen cap justificació plausible, i que treuen lluïment i interès al concurs. També és sensible que no sempre es reservi la producció inèdita per a aquestes manifestacions i que entre les obres exposades se n'hi trobin algunes que ja han estat sotmeses al públic i a la crítica en exposicions particulars. Aquesta falla, que no és greu ni massa freqüent per fortuna, seria fàcil d'evitar si en el reglament d'exposicions fos consignada l'obligació de concórrer-hi amb obres absolutament inèdites, condició que no significaria cap sacrifici ni cap limitació enutjosa per als expositors.

Aquestes petites falles de bon corregir i l'apatia incomprensible de certs artistes, restringeixen les iniciatives de les entitats i dels organismes encarregats de les adquisicions per als Museus. Hem de reconèixer amb goig, però, que enguany, donat el nivell apreciable que ha tingut el conjunt de l'Exposició, la tasca de la Junta de Museus i dels Salons compradors, ha estat molt més planera que altres vegades i ha permès adquirir obres que per llur valor i significació artística faran sempre un paper de primer ordre a les sales del Museu.

En aquest aspecte, l'adquisició de l'obra de Manuel Humbert, *Descans*, distingida amb el «Premi Nonell», creat darrerament, ha merescut l'assentiment unànimе del públic i de la crítica. Tenim la seguretat que aquesta magnífica pintura de Manuel Humbert quedarà com una de les millors obres de l'art contemporani català. Amb aquest nu, diríem que Humbert ha arribat al terme d'un viatge emprès ara fa uns quants anys. La *Jove mora*,

Manuel Humbert. — « Descans »

Josep Gausachs. — '« La bleda »

Francesc d'A. Galí. — «Natura morta»

A. Vidal Rolland. — «Caça»

d'ara fa dos anys i altres obres executades durant aquest període, anunciaven l'encert present. En totes aquelles teles, però, malgrat les positives qualitats pictòriques que les avalaven, semblava que el pintor a estones es perdia i no trobava aquella claredat de concepte i d'expressió que són un dels mèrits indiscutibles d'aquesta obra. Humbert, amb una pintura densa de matèria, insistida d'execució, inspira-

l'acord, contribueix a fer més sensible la presència de l'atmosfera, en la qual està submergida la figura en un abandó deliciós.

La *Natura morta*, de Francesc d'A. Galí, és també una adquisició ben justificada. La reconciliació de Galí amb l'impressionisme després dels èxits que li ha proporcionat la fórmula decorativista que ha explotat durant tants anys, és un dels casos més curiosos de la nos-

A. Vila Arrufat. — «Dormint»

da en un sentit profundament realista, ha creat una atmosfera d'una delicadesa gairebé irreal. La figura, admirablement estructurada, dona la nota greu d'aquell acord finíssim. En aquesta mena d'inversió audaç, hi ha el major encís de l'obra. En comptes d'ésser el nu qui illumina i governa l'atmosfera de la composició, és l'atmosfera tendrament acolorida la que, en rellescar per les corbes i penetrar en les depressions de la forma, vitalitza i determina amb gràciosa energia la figura. La distribució dels accessoris, sàviament calculada per a completar

tra pintura. Tècnic habilitíssim, en plena possessió de fèrtils mitjans expressius, ha abandonat el llenguatge de la pinzellada plana per la vibració impressionista. Renoir ha substituït els mestres muniquesos i la recerca de les qualitats i la captació de l'aire ha desbancat la sàvia fredor de la seva pintura anterior. És evident que algunes de les seves figures actuals semblen inspirades en les mateixes preocupacions d'abans; a totes, però, els adjudica una nova escala de valors plàstics i pictòrics, com si aprofitant el motlle antic s'apliqués a ani-

mar-les d'una vida nova. En la *Natura morta*, adquirida per la Junta de Museus, l'antinòmia que observem en algunes de les darreres obres de Galí, ha desaparegut totalment; és un Galí nou el que ens presenta aquesta pintura que, per la riquesa del color i per la tècnica, li confereix el títol de continuador del gran Nonell dels bodegons.

De Josep Gausachs, la Junta de Museus

sàvia simplicitat en la composició, i una intensitat vital poques vegades superada per l'autor, justifiquen la distinció que ha afavorit aquesta tela. *Dormint*, d'A. Vila Arrufat, és una altra de les obres adquirides. Composició ben establerta, pintada amb gran domini formal, entre altres encerts, cal posar-hi en primer terme el cap de l'infant adormit que indiscutiblement és un dels fragments més inspirats entre l'obra

Miquel Farré. — «Plaça de Sant Agustí»

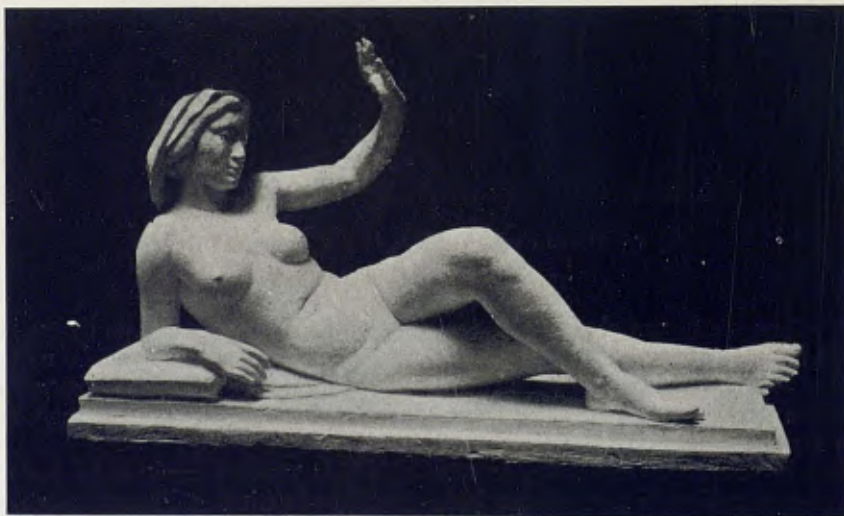
ha triat la natura morta que el pintor en una altra ocasió havia presentat al públic amb el títol de *La bleda*. Indubtablement, aquesta obra representa el moment més inspirat de l'obra present de l'autor. Producció musculosa, d'un vigor i d'una espontaneïtat sorprenents, és una mostra de pintura realista de gran alè que farà honor al Museu. Francesc Labarta hi serà representat pel retrat de jove que titula *Eusebi*, en el qual les qualitats de la pintura de l'artista es conjuguen amb tota l'autoritat i l'eficàcia del seu estil magistral. Dicció fàcil i segura,

abundosa i sempre noble de l'autor. Completa les adquisicions de pintura la natura morta *Caça*, d'A. Vidal Rolland, composició disposada amb elegància i descrita amb eficaç aplicació.

De la secció d'escultura la Junta de Museus ha adquirit *Cap d'home* (bronze) de Josep Clarà, obra d'una força vital extraordinària, executada amb una decisió i una seguretat positivament magistrals. També figurarà en el catàleg del Museu el *Nu*, de Josep Viladomat, que en la sala corresponent portava el

Ricard Opisso. — « Carretó de cafè amb llet »

Josep Viladomat. — « Nu »

Joan Borrell Nicolau. — «Testa femenina» (marbre)

Josep Clarà. — «Cap d'home» (bronze)

Francesc Elies. — «Gerro amb tap»

Josep Llorens Artigues. — «Pot verd»

Jaume Duran i Joan B. Alós. — «Figureta»

número 210. Aquesta obra, que serà incorporada al Museu executada en bronze, és una mostra exquisida de la gràcia natural de l'art de l'escultor que en aquesta figura femenina ajaguda ha realitzat una de les seves més belles concepcions. *Testa femenina* (marbre), de J. Borrell Nicolau, entrarà, amb les obres que acabem de citar, a la secció d'escultura del Museu i serà un testimoni qualificat de la

tècnica de l'autor i del seu estil una mica retòric.

De Miquel Farré, ha estat adquirida l'aquarel·la *Plaça de Sant Agustí*, obra d'un valor documental notable en la qual l'autor posa en joc la seva execució prodigiosa i la seva aguda sensibilitat de pintor. De la secció de dibuix, ha estat elegida l'escena de carrer,

Jaume Duran i Joan B. Alós. — «Figureta»

Carretó de cafè amb llet, de Ricard Opisso, que en aquesta composició, d'un tipisme deliciós, ha trobat un tema excel·lent per a la seva observació penetrant i la verba de comentari popular. El dibuix animat amb oportuns tocs de color, té una qualitat pictòrica extraordinària i mereix ésser posat entre les obres més sòlides i vives del popular dibuixant.

En la secció d'arts aplicades, la Junta de Museus ha escollit *Dues figuretes*, de l'escultor Jaume Duran, executades en gres pel ceramista Joan B. Alòs, en les quals la col·laboració dels dos artistes ha sumat la correcció i la simpatia de la concepció a la gràcia i delicadesa de la

Antoni Serra Abella. — «Cavalls de circ»

matèria intelligentment treballada. L'admirable *Pot verd*, de J. Llorens i Artigues augmentarà el repertori de ceràmica moderna catalana amb una peça d'una delicadesa de matís admirable, i el *Gerro amb tap*, de Francesc Elies, serà un bon record de les adquisicions d'enguany, la llista de les quals la Junta de Museus clou amb *Cavalls de circ*, d'A. Serra Abella, mostra excel·lent de l'art del distingit ceramista.

Tothom, públic i crítica, ha reconegut amb satisfacció la superioritat d'aquest concurs respecte als celebrats darrerament sota els mateixos auspicis; és d'esperar que els artistes catalans no estalviaran esforços ni entusiasmes per fer cada vegada més brillants aquests testimonis oficials del valor i la modernitat de l'art de Catalunya.

CARLES CAPDEVILA

ADQUISICIONS, DONATIS I DIPÒSITS DEL PRIMER SEMESTRE DE L'ANY 1934

ADQUISICIONS

MUSEUS

De l'Exposició del Nu:

Una figura de pedra d'E. Monjo. Un dibuix de J. Soler i Puig. Una pintura d'A. García. Una pintura d'A. Mataró.

De diferents particulars:

Una pintura de Manuel Moliné. Un fragment de Pradella del segle XII. Dues pintures d'Espalter. Un relleu romànic del segle XI. Un quadre representant uns músics. Un bombardí antic. Una caixa de cabals. 112 clixés de boix. 10 planxes d'aram gravades. Quatre romanets de ferro. Una pintura damunt coure. Dos quadres a l'oli.

De l'Exposició de Primavera 1934:

«Natura morta», pintura de Francesc d'A. Galí. Pintura de Josep Gausachs. «Descans», pintura de Manuel Humbert. «Eusebi», pintura de Francesc Labarta. «Caça», pintura d'A. Vidal Rolland. «Dormint», pintura d'A. Vila Arrufat. «Testa femenina» (marbre), de Joan Borrell Nicolau. «Cap d'home» (bronze), de Josep Clarà. «Nu» (bronze), de Josep Viladomat. «Plaça de Sant Agustí», aquarella de Miquel Farré. «Carretó de cafè», dibuix de Ricard Opisso. «Dues figuretes», gres de Jaume Duran. «Gerro amb tap», gres de Francesc Elies. «Pot verd», gres de Josep Llorens i Artigues. «Cavalls de circ», ceràmica d'Antoni Serra Abella.

MUSEU DEL «CAU FERRAT» DE SITGES

De diferents particulars:

Dos panys de ferro. Una caixa de ferro del segle XVI. Una caixeta de ferro. Un picaporta i un ferro representant un cap d'ase. Una teiera de ferro del segle XIV. Un quadre de Rusiñol. Un muntant d'escala.

GABINET NUMISMÀTIC DE CATALUNYA

Dels senyors Alsina i Botet:

Collecció Botet i Sisó.

DIPÒSITS

MUSEUS

Del senyor J. Massot:

Una figura de Sant Joan Baptista policromada.

Dels senyors Francesc i Joan Canals:

«Safo», pintura per Miquel Carbonell.

De l'Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi:

Una cúpula pintada per Carracci.

Dels fills del senyor Miquel Utrillo:

Retrat de la senyora Utrillo, per Ramon Casas. Dos retrats del senyor M. Utrillo, per Rusiñol. Retrat del senyor M. Utrillo, per R. Padilla. «El cafè», dibuix per Ricard Opisso.

Del senyor Damià Mateu:

Col·lecció d'obres d'art xinès, composta per porcellanes, faiances, laques, fustes, teixits, bronzes i escultures, en matèria diversa.

DONATIUS

MUSEUS

Del senyor Josep-F. Ràfols:

Un dibuix al llapis-plom original de Vayreda. Un dibuix d'Apa. Un dibuix de Junceda.

Del senyor Domènec Xarrié:

Un flabiol de caoba revestit de planxa de llautó.

Del senyor Joaquim Cabot:

Retrat del senyor Joaquim Cabot, al carbó, per Ramon Casas. Retrat de la senyora Cabot, per Ramon Casas. Caricatura del senyor Emili Cabot, per Bagaria. Retrat a l'oli d'un avantpassat de la família Cabot, per un autor anònim. Nou segells diversos de cera. Setze segells diversos de plom. Un fragment de terra cuita amb una creu emmotllada.

Dels fills del senyor Josep Llimona:

Un dibuix de cavall, obra de Josep Llimona.

D'un grup d'amics i admiradors de Prudenci Bertrana:

«Un roure i una alzina», pintura per Prudenci Bertrana.

Del senyor Emili Gandia:

Un acordió del segle XIX.

De la senyora Carolina Botta, vídua de Baltà:

Dues espingardes de la guerra d'Àfrica. Un corn per a pólvora, del segle XIX.

Del senyor Xavier Nogués:

Dos dibuixos formant part del seu projecte de decoració de l'Alcaldia.

De la senyora Matilde Escofet:

Una nina del segle XVIII.

Del senyor M. Olivé:

Un dibuix, obra de Manolo Hugué.

Del senyor Francesc Fàbregas:

Dues escultures. Vint-i-una rajoles policromades. Tres dibuixos. Setanta-tres pintures. Set gerros i un plat, xinesos. Dos gerros de Sèvres.

Del senyor Josep Obiols:

Sis dibuixos dels quals és autor.

Del senyor Marçal Oliver:

Un dibuix de Manolo Hugué. Un dibuix de Francesc Domingo. Un dibuix de Josep Obiols.

Del senyor Manuel Rocamora:

Col·lecció de peces d'indumentària d'època diversa.

Del senyor Blai Fontanals i Fontanals:

Dues pistoles d'arçó, de pedra foguera. Segle XVIII.

Del senyor Enric-C. Ricart:

Un dibuix de Josep Maria Junoy.

Dels senyors Oriol Bohigas Guardiola, i Maria Assumpció i Maria Àngela Guardiola:

Un clixé de boix, obra d'Enric-C. Ricart.

Del senyor Lluís Plandiura:

Una pintura a l'oli de Ramon Casas. Quatre aiguaforts de Xavier Nogués.

Del senyor Celestí Galceran:

Un dibuix del qual és autor.

Del senyor Joan Vidal Ventosa:

Cent deu dibuixos de diversos autors.

Del senyor Josep Antoni Brusi:

Retrat del senyor Josep M.ª Brusi García, pintat per Antoni Caba.

MUSEU DEL «CAU FERRAT» DE SITGES

Del senyor Manuel Puig:

Una romana. Una pistola. Un pistolet. Un pergamí d'homenatge.

Del senyor J. Roig i Raventós:

Sis llibres contenint set novel·les de les quals és autor.

Del senyor Miquel Utrillo:

Diversa documentació relativa a Sitges i als seus esdeveniments.

Del senyor Antoni Muntaner:

Dues claus de pany del segle XVI. Una clau de pany del segle XVII.

GABINET NUMISMÀTIC DE CATALUNYA

Del senyor Joan Mas Vidal:

Una moneda saxona de terra cuita, emissió 1921.

Dels fills del senyor Josep Llimona:

La Medalla de la Ciutat que fou atorgada per l'Ajuntament al senyor Josep Llimona.

LLEI DE DEFENSA DEL PATRIMONI AR- TÍSTIC DE CATALUNYA

El *Butlletí de la Generalitat de Catalunya* del dia 5 de juliol darrer publica la llei següent:

Article primer. Tots els béns, mobles i immobles d'interès artístic, històric, científic i arqueològic existents a Catalunya estan subjectes als preceptes d'aquesta Llei. S'entén inclosa també entre els béns mobles els documents i els llibres, i entre els immobles, els jaciments arqueològics, paratges, parcs, jardins i conjunts urbans d'interès anàleg. Les obres d'autor vivent i les que no tinguin cinquanta anys d'antiguitat, queden excloses de les disposicions d'aquesta Llei, llevat en el cas que, excepcionalment, la Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic s'hi oposi en la forma que els Reglaments determinaran.

Art. 2.ª El Secretariat de Protecció del Patrimoni, annex a la Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic, amb els

elements que li proporcionaran les Seccions del Servei d'Arxiu, Biblioteques, Museus, Monuments i Excavacions de Catalunya, procedirà a la formació d'inventari dels béns subjectes a la Llei present i n'exercirà la inspecció, d'acord amb la Llei que regula l'esmentat servei i les disposicions reglamentàries que seran fixades.

Art. 3.ª Les Corporacions i Entitats, tant les civils, com les eclesiàstiques així com els particulars, trametran al Patronat Local, i quan no n'hi hagi directament a la Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic, en un termini que no passarà de sis mesos després de la publicació d'aquesta Llei, una relació dels immobles i objectes mobles que tinguin en llur possessió i que no constitueixin un Museu, una Biblioteca o un Arxiu ja catalogats. En aquest cas, trametran un exemplar del catàleg, signat per tres persones responsables de l'entitat, o pel propietari si es tracta d'un particular. Les relacions esmentades hauran de contenir, com a mínim, les dades necessàries per a la identificació dels béns indicats en aquest article.

Art. 4.ª Tots els Municipis estan obligats a vetllar per la conservació del Patrimoni Històric, Artístic i Científic que es trobi en llur terme municipal. Amb aquesta finalitat, a més de trametre a la Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic, dintre el termini de sis mesos, les relacions fixades en l'article anterior, hauran de denunciar en qualsevol cas al Patronat Local, o a manca d'aquest a la Direcció General, els perills que corren els béns objecte d'aquesta Llei, per enrunament, desperfecte, ús inadequat, venda o exportació, i prendran, en cas d'urgència, les primeres mesures per a evitar tot dany.

Art. 5.ª La Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic podrà incautar-se automàticament dels objectes no declarats dintre el termini assenyalat en els articles anteriors i d'acord amb les circumstàncies indicades en els mateixos articles. Aquests objectes seran lliurats per la Direcció General al Museu, Biblioteca o Arxiu que la mateixa Direcció determinarà, donant, però, preferència als que existeixin en la localitat on radiquin aquells objectes incautats.

Art. 6.ª La Generalitat, els organismes locals o comarcals, l'Església en qualsevol dels seus establiments o dependències, i tota mena de persones jurídiques, no podran permutar ni

cedir en venda o donació a particulars o entitats mercantils els béns de llur propietat o possessió compresos en l'article anterior.

Art. 7.º El Secretariat de Protecció del Patrimoni, annex a la Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic, obrirà un Registre dels béns compresos en l'article primer, tant de propietat pública com privada, que per llur interès preferent calgui preservar, d'una manera especial de destrucció, reformes perjudicials, usos inadequats i exportació.

Art. 8.º Podran instar la incoació de l'expedient per a la inscripció al Registre de tota mena de béns compresos en l'article primer, en qualsevol lloc de Catalunya on es trobin, a més de les Seccions del Servei del Patrimoni Històric, Artístic i Científic de Catalunya, les entitats següents: Universitat Autònoma de Catalunya, Institut d'Estudis Catalans, Acadèmia de Bones Lletres, de Ciències i Arts, de Medicina i de Belles Arts, Junta de Museus de Barcelona, Patronat del Museu Arqueològic de Barcelona, Biblioteca de Catalunya, Patronat de Turisme i Centre Excursionista de Catalunya.

Els Municipis i els Patronats de Cultura podran instar l'esmentada inscripció pel que fa als béns compresos dintre la demarcació respectiva.

El Reglament fixarà les altres entitats generals i locals que puguin tenir dret a instar la inscripció d'aquesta mena de béns.

Art. 9.º Tots els ciutadans podran sol·licitar de les entitats assenyalades en l'article anterior que sigui instada la inclusió en el Registre de béns no inscrits. Aquestes entitats o Corporacions hauran de comprovar cada cas i cursar la instància quan correspongui.

Art. 10. Les inclusions al Registre del Patronat Històric, Artístic i Científic es faran per Decret del Conseller de Cultura escoltats els Municipis i els Patronats de Cultura interessats, previ informe favorable i raonat d'alguna de les Corporacions esmentades en l'article anterior i seguint els tràmits que el mateix Reglament determinarà.

Art. 11. Iniciada la formació de l'expedient per a la inclusió al Registre, els béns que en siguin objecte no podran ésser destruïts ni de cap manera modificats ni canviats de lloc. Si han estat iniciades algunes obres, quedaran en suspens. En aquests casos, quan ho exigeixi la conservació dels béns de referèn-

cia, la Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic podrà disposar tot allò que exigeixi llur integritat.

Art. 12. De la iniciació de l'expedient d'inclusió al Registre se'n donarà compte immediat als propietaris o usuaris interessats, els quals podran recórrer dintre els terminis i seguint els tràmits que determinarà el Reglament.

Art. 13. Quant a les obres d'art, seran inscrites preferentment en el Registre les d'autor català o produïdes a Catalunya. Hi seran incloses, així mateix, aquelles obres d'autors forasters que tinguin un interès especial i que portin més de cinquanta anys d'existència a Catalunya.

Art. 14. Els propietaris o usuaris particulars de béns compresos en l'article primer, podran acollir-se als beneficis d'aquesta Llei, sempre que obtinguin la inclusió al Registre dels béns esmentats, prèvia sol·licitud formulada dintre els terminis que fixarà el Reglament.

Art. 15. La Direcció General formarà un Cens de Protectors del Patrimoni Històric, Artístic i Científic amb els noms dels propietaris compresos en l'article anterior, i dels particulars que es distingeixin per llurs donacions o per altres formes de protecció, tots els quals gaudiran dels beneficis següents:

a) Podran sol·licitar de la Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic l'estudi dels béns de llur propietat inclosos en el Registre.

b) Tindran dret, que per la mateixa Direcció els sigui fet gratuïtament el pla de tota obra de conservació i restauració, sempre que sigui oportuna.

c) En les obres de conservació o restauració podran ésser auxiliats per la Generalitat.

d) Els béns de llur propietat o possessió que hagin estat registrats tindran la consideració de béns públics per als efectes tributaris dintre les normes que fixarà el Reglament.

e) Podran formar part de les Juntes de Patronats Locals o Comarcals i d'altres organismes, dependents de la Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic.

f) Els seran lliurats, quan ho sol·licitin, els passis corresponents per a l'entrada lliure a tots els Museus, Arxius i Biblioteques, que depenguin de la Direcció General.

Art. 16. Els particulars o entitats mer-

cantils, propietaris o usuaris dels béns inclosos al Registre, no podran realitzar cap mena d'obra sense l'aprovació del Projecte presentat prèviament a la Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic. Estaran, però, obligats a realitzar les obres de conservació i consolidació necessàries, que determini la Direcció General, després d'escoltar els organismes tècnics competents que fixarà el Reglament. En casos justificats, la Generalitat podrà concedir un ajut o un avenç o incoar l'expedient d'expropiació.

Art. 17. Els particulars i entitats mercantils, als quals es refereix l'article anterior, podran permutar, donar o vendre els béns inscrits en el Registre, sempre que ho comuniquin prèviament a la Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic. Quan el valor dels objectes de la cessió arribi a 50.000 pessetes, l'operació s'haurà de fer mitjançant escriptura pública amb pagament dels drets reals corresponents.

Art. 18. Les entitats mercantils i els propietaris o usuaris als quals es refereix l'article 16, no podran exportar els béns inscrits al Registre sense el permís de la Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic, previs els informes que assenyalarà el Reglament. Quan el valor de l'objecte a exportar arribi a 50.000 pessetes or, caldrà que el permís sigui concedit per acord de la majoria absoluta del Comitè Superior d'Arxius, Biblioteques, Museus, Monuments i Excavacions. Aquests permisos comportaran el pagament d'uns drets, segons una escala progressiva que el Reglament fixarà amb referència al valor dels objectes.

Art. 19. En els casos de venda, subhasta, liquidació o exportació, la Generalitat podrà exercir el dret de tanteig i de retracte per a la valoració declarada o justipreuada. Tot objecte, l'exportació del qual no sigui autoritzada, podrà ésser adquirit per la Generalitat, mitjançant el pagament del valor declarat o justipreuat.

Art. 20. Als terrenys on existeixin jaciments arqueològics, la Generalitat podrà fer excavacions, prèvia l'expropiació o solament la indemnització dels perjudicis que es puguin ocasionar. Els perjudicis seran indemnitzats d'acord amb les normes que fixaran els Reglaments. La incoació d'expedients d'indemnització de perjudicis no podrà ésser causa de

la suspensió de les excavacions. Els propietaris de terrenys no cultivats durant més de tres anys, no tindran dret a percebre indemnització si la Generalitat acordés practicar-hi excavacions.

Art. 21. Els organismes oficials, les entitats civils i eclesiàstiques de qualsevol categoria i els particulars i persones jurídiques, posseïdors de béns objecte de Registre, tenen l'obligació ineludible d'autoritzar-ne l'estudi i la reproducció fotogràfica o dibuixada dintre les normes que el Reglament determinarà. Per a les reproduccions emmotllades o que puguin afectar la integritat de l'obra, caldrà l'autorització de la Direcció General del Patrimoni Històric, Artístic i Científic.

Art. 22. La Generalitat podrà expropiar, per causa d'utilitat pública, els edificis i propietats que privin la visió d'un monument registrat o malmetin la bellesa o minvin la seguretat dels immobles a què es refereix l'article primer d'aquesta Llei.

Art. 23. La Generalitat podrà incautar-se dels béns registrats, seguint els tràmits que el Reglament assenyalarà, quan el propietari en faci un ús inadequat o quan, per negligència, es trobin en perill d'ésser destruïts o malmesos.

Podrà també, sense arribar a la incautació, reparar mutilacions i efectuar les obres, reformes i treballs adients per a la conservació i valoració dels béns registrats. Els elements arqueològics en perill de destrucció, situats a la via pública o en llocs inadequats, seran traslladats a lloc segur.

Art. 24. Els donatius o llegats d'objectes i capitals i de valors o de propietats de tota mena a favor dels Museus, Arxius i Biblioteques, seran eximits de tota mena de contribució, previ informe favorable de la Direcció General.

Art. 25. La Generalitat s'incautarà dels objectes que algú tracti d'exportar fraudulentament i els Tribunals apreciarn el tant de culpa dels que hi hagin intervingut. Si la incautació de l'objecte no pot efectuar-se, s'imposarà a cada una de les persones que hauran intervingut en el fet una multa «ad valorem» segons taxació de l'organisme dependent de la Direcció General que correspongui en cada cas.

Art. 26. Els edificis i terrenys que afrontin amb Museus, Biblioteques i Arxius, podran ésser expropiats quan ho aconselli la seguretat i el desenrotllament normal de les instal·lacions. En qualsevol cas serà necessari

l'informe raonat del Comitè Superior d'Arxius, Biblioteques, Museus, Monuments i Excavacions.

Art. 27. La Generalitat de Catalunya abonarà l'import de les expropiacions d'acord amb les disposicions de la present Llei, amb càrrec a la partida corresponent del Pressupost. Si aquesta partida estigués exhaurida, al Pressupost immediat serà consignada la quantitat per al pagament, almenys, d'una part del preu assenyalat.

Art. 28. Els càrrecs dels serveis d'Arxius, Biblioteques i Museus i de les Organitzacions que hi són vinculades, seran incompatibles amb el comerç d'objectes d'art.

Art. 29. La Generalitat destinarà, com a recursos extraordinaris per a atencions previstes en aquesta Llei, les quantitats que ingressarà pels drets d'exportació autoritzada, pels productes de les multes de l'exportació fraudulenta i les altres infraccions, les entrades als Monuments, la conservació i el sosteniment dels quals estigui al seu càrrec, i els drets percebuts per altres conceptes compresos dintre aquesta Llei.

Per tant,

Mano a tots els ciutadans de Catalunya que cooperin al compliment d'aquesta Llei, i a tots els Tribunals i Autoritats que la facin complir.

Barcelona, 3 de juliol del 1934.

LLUÍS COMPANYS

El Conseller de Cultura,
VENTURA GASSOL

DUES NOVES PUBLICACIONS DE LA JUNTA DE MUSEUS

La Junta acaba de donar al públic dues noves publicacions.

L'una és un àlbum reproduït en tricolor els frontals romànics més importants de la primitiva col·lecció que figurà al Museu de la Ciutadella. S'obre amb una notícia sobre els frontals, del director general dels Museus, senyor Joaquim Folch i Torres, seguida d'una explicació especial de cada làmina que conté, deguda al mateix autor.

L'altra és el fascicle número 3 de la sèrie A del nostre Gabinet Numismàtic de Catalunya. Conté el treball *Les monedes empu-ritanes anteriors a les dracmes*, del conservador del Gabinet, doctor Josep Amorós. És un fascicle de 66 pàgines il·lustrat amb profusió de reproduccions.

VISITES A LES OBRES DEL PALAU NACIONAL

El dia 17 de juny darrer visità les obres d'instal·lació del Museu d'Art de Catalunya, al Palau Nacional de Montjuïc, la Junta d'Adquisicions a l'Exposició de Primavera.

Durant el mes de juliol passat, visitaren també les obres, entre altres distingides personalitats, un nucli de membres del VIII Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana; el senyor Josep Ferrándiz, director del Museu d'Arts Decoratives de Madrid; el mestre Pau Casals, i els alumnes de l'Escola d'Estiu de la Generalitat.

A més, ha vingut a visitar aquestes obres d'instal·lació el senyor James J. Rorimer, expressament enviat pel «Metropolitan Museum» de Nova-York, a fi de conèixer aquests treballs.

PROPERA INAUGURACIÓ DEL MUSEU D'ART DE CA- TALUNYA

En números anteriors hem assabentat els nostres lectors del curs que seguien les obres d'instal·lació del Museu d'Art de Catalunya al Palau Nacional. Avui podem dir que aquesta instal·lació toca ja a son terme. En conseqüència, la Junta, d'acord amb les presidències de les corporacions patrones, ha decidit inaugurar aquest Museu el primer diumenge del vinent mes d'octubre, dia 7. L'acte tindrà lloc al matí. Després de la cerimònia que se celebrarà a la gran sala de festes del Palau Nacional, els invitats visitaran les instal·lacions i el Museu restarà tancat a dos quarts de dues. El diumenge immediat, dia 14, l'entrada al Museu serà gratuïta.

La Pinacoteca

MARCS I GRAVATS

HIGINI GARCÍA

Successor de Gaspar Esmatjes

Exposició permanent dels
millors paisatgistes catalans

Passeig de Gràcia, 34 - Telèf. 13704
BARCELONA

REPRODUCCIONS D'ART ESCULTÒRIC

AMB DIVERSOS
MATERIALS

TOTA MENA
DE PATINES

LENA, S. A.

Tallers i estudis: Carrer Girona, 153
Telèfon 77926 - BARCELONA

Cristalleria Catalana

S.A.

VIDRIERES D'ART - MUNTURES EN
PLOM I LLAUTÓ - ESMALTS AL FOC I
SOBRE VIDRE, CRISTALL I CERÀMICA
VIDRES I CRISTALLS PLANS I CORBATS
GRAVATS
BISELLATS
MIRALLS
MOTLLURES
MARCS
ETC.

GRAN PREMI
Exposició Internacional
Barcelona, 1929

Central: Ronda de Sant Antoni, 56

Telèfon 22035

Sucursal: Laureà Miró, 40 (Hospitalet) - Telèfon 30634

PERE PASCUAL

PINTURA DECORATIVA

Mallorca, 255
Telèfon 70702

Enric Tarragó Nogué

FUSTER

Especialitzat
en treballs per a
Museus i Exposicions

EMBALATGE I TRANSPORT DE TOTA
MENA D'OBJECTES D'ART

Consell de Cent, núm. 283
Telèfon 14345 : BARCELONA

JOSEP VINYAS

CONSTRUCCIÓ
D'OBRES EN GENERAL
I REFORMA D'EDIFICIS

Portal Nou, 52
Telèfon 21455

DECORACIÓ I
RESTAURACIÓ
DE TOTA MENA
DE PINTURES

CARRER DE LA LLUNA, N.º 23
Telèfon 25534

Indústries Gràfiques Seix i Barral Germans

S • A

IMPRESSORS I EDITORS

disposen d'una ferma col·laboració
d'artistes especialitzats en tota obra
gràfica i el muntatge industrial mo-
dern de totes les branques del llibre

Aquest conjunt està al
servei de l'Art, de la
Indústria i del Comerç
i la seva consulta serà
molt agraïda i atesa

Provença, 219 : BARCELONA : Telèfon 71671

ANTIGUITATS
DECORACIÓ

G. HOMAR

CANUDA, 4
Telèfon 15349
BARCELONA

**SALA
BARCINO**

V. GARCIA SIMON

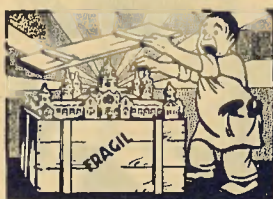
EXPOSICIÓ
PERMANENT
d'obres d'Art
Modern dels
millors artistes

MARCS - GRAVATS - MOTLLURES

Rambla de Catalunya, n.º 29
Telèfon 15677

Filla de R. Virgili

MUNTATGE D'EXPOSI-
CIONS, TRANSPORT I
SEGUR D'OBRES

EMBALATGE
D'OBJECTES D'ART I
MOBLES DE LUXE

CASA FUNDADA
L'ANY 1880

Tallers, n.º 66 : BARCELONA : Telèfon 15276